

Biografische Sprookjes deel 1

7 sprookjes

Geschreven door HeinWalter
met tekeningen door leerlingen van basisschool De Omnibus

Biografische Sprookjes deel 1

2015
Uitgeverij De Zijderups

© 2015 Hein Walter

www.heinwalter.nl
www.dezijderups.nl

Dit project kwam tot stand met financiële steun van het VSBfonds, Fonds Sluyterman van Loo en Stichting RCOAK.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voorwoord

Biografische sprookjes. *Mijn leven is geen sprookje*, antwoordde iemand toen ik hem vroeg of ik een sprookje over zijn leven mocht schrijven. Ik kon de man niet overtuigen, hij deed niet mee. Gelukkig een heleboel anderen wel.

Ik heb er geen andere goede benaming voor gevonden, dus ik laat het bij sprookjes, ook al realiseer ik me dat die benaming niet echt de lading dekt. Een romanschrijver schrijft fictie en kan daar autobiografische elementen voor gebruiken, mijn manier van schrijven is dat ik de autobiografische elementen als uitgangspunt neem en daar fictie aan toevoeg. Dat kan resulteren in een magisch realistisch verhaal, een religieus of spiritueel verhaal en soms past echt de benaming sprookje. Het zijn allemaal verhalen van levens.

Het is een nieuw genre. Ik heb nu laten zien dat het goed werkt. Wie weet dat anderen deze manier van schrijven gaan navolgen.

Mijn werkwijze was als volgt. Ik ging op bezoek bij een bewoner van Archipel en nam drie leerlingen mee van basisschool De Omnibus. Groep 7. Er zijn vier groepen 7 op deze school. Ik sprak zo'n anderhalf uur met de bewoner over diens leven. Geen interview, maar een gesprek. De leerlingen maakten een visueel verslag van het gesprek. Na dat gesprek schreef ik de tekst. Daags erna ging ik bij de bewoner langs en las het sprookje voor. Als de tekst akkoord was, dan regelde ik een nieuwe ontmoeting. Dan las de oudere het sprookje voor aan de drie kinderen en tekenden zij illustraties bij het sprookje. Van het geheel maakte ik dit boek en ook een tentoonstelling.

Wat ook heel bijzonder was, was het voorlezen van het sprookje in school. Steeds met

drie ouderen kwam ik in de klas. Dan lazen zij om beurten hun sprookje voor en namen we daarna even de tijd om vragen te beantwoorden en reacties in ontvangst te nemen. Heel mooi om ouderen in de klas te zien, hun soms krakerige stemmen daar te horen en te ervaren hoe de kinderen muisstil naar hun verhalen luisteren. En ook mooi om te zien dat de emoties van de ouderen overslaan naar de kinderen.

Voor de ouderen was het voorlezen een bijzondere ervaring. Soms zelfs een overwinning. Alleen al het komen in een eigentijdse klas, zo volkomen anders van sfeer in vergelijking met de sfeer in de klas die zij zich herinneren uit hun jeugd, is een ervaring. Het valt de ouderen op dat de kinderen van nu zo vrij zijn, zichzelf zijn. Voor mij was het mooi om te zien dat de ouderen ook helemaal zichzelf waren.

Een project waar ik trots op ben! Voor alle betrokkenen was het een bijzondere ervaring.

Hein Walter, april 2015

Het biografische sprookje 'De Droom'
schreef ik na de ontmoeting met Annie Sijbrands.

De tekeningen zijn gemaakt door Evelien Vušković,
Jonas Verhoeven en Jon Stuuut.

De droom

Annie woonde met haar zeven broers en zussen, en met haar vader en moeder in een gezellig straatje in de Amsterdamse Spaarndammerbuurt. Haar vader had een groentewinkel. Het was sappelen en haar ouders waren altijd aan het werk, maar ze hield van de geur van groente en fruit en het leven was best te doen. Totdat op haar zevende jaar haar vader een pakje sigaretten ging kopen en niet meer terugkwam. Vanaf die dag had ze de geur van zeep in haar neus en aan haar handen: ze moest als oudste dochter namelijk een deel van het huishouden gaan doen. De was, bedden opmaken, ramen lappen, boodschappen, dat soort dingen.

Ze had, nadat haar vader was vertrokken, geen onbekommerde jeugd. Haar moeder was ziekelijk, er werd niet veel gelachen in huis en zo ging het jaren door. Annie was blij dat ze een jongen vond om mee te trouwen.

Het getrouwde leven was best te doen. Ze kreeg drie kinderen en haar man rookte niet! Hij bleef. Haar leven was goed. Ze kreeg de geur van breiwool aan haar handen, en de geur van speelkaarten na het klaverjassen. Het geluk duurde tot haar oudste dochter zeventien was. Ze voelde zich niet lekker en klaagde over pijn. *Huisarts, verwijzing, onderzoek* en een paar dagen later het vonnis: *ziekte van Hodgkin*, kanker aan de lymfeklieren.

Het werd een trage dood. Heel traag! Een stervensproces van dertig jaar. Zeven keer chemo, zeven keer hoop, altijd in angst en uiteindelijk, ja, uiteindelijk de overgang van het leven naar de dood.

Enkele jaren later stierf ook haar man. Boekbinder was hij geweest. Met het verdwijnen van het ambacht verdween ook hij zelf.

Kan een dochter het aan als haar vader het gezin verlaat?

Ja, dat kan. Dan sluit de dochter onbewust een deel van het bewustzijn af en laat dat deel verder leven in een droomwereld.

Kan een moeder het aan als ze haar dochter verliest?

Ja, dat kan. Dan sluit de moeder onbewust weer een deel van haar bewustzijn en laat dat deel in een droomwereld verder leven.

Kan een vrouw het aan als ze haar man verliest?

Ja, dat kan. Dan sluit de vrouw onbewust weer een stuk van haar bewustzijn en laat dat deel in een droomwereld verder leven.

Na drie dramatische levenswendingen leefde Annie voor een groot deel, zoals dat heet, *op de automatische piloot*. Dat was haar manier om met het verdriet om te gaan. Zo leefde ze verder en het was best te doen. Ze was een goede slaper geworden! Een heel goede dromer.

Op een dag kwam er een man aan de deur. Het was een dromenverkoper. Annie deed open.

De man stelde zich voor, legde uit dat hij dromen verkocht.

Hij leek Annie goed te kennen, want hij wist precies te vertellen welke pijnlijke momenten Annie had meegemaakt. Hij vertelde ook dat hij een droom bij zich had die precies paste bij haar situatie.

De dromenverkoper was een goede zakenman en wist heel goed de juiste dingen te zeggen, maar het lukte hem toch niet om de droom aan Annie te verkopen.

Na tien minuten deed ze deur dicht zonder de droom te kopen.

De dag erna kwam de dromenverkoper weer aan de deur. Opnieuw deed hij zijn uiterste best om die droom te verkopen die precies bij haar paste. Annie twijfelde dit keer wel en lachte naar hem, maar ze kocht hem toch niet. De dromenverkoper ging onverrichterzake weer weg.

Op de derde dag kwam de dromenverkoper nogmaals. *Voor de laatste keer*, zei hij. Dit was haar laatste kans. Dit was haar laatste kans om de droom te kopen die haar leven zou veranderen.

Wat de dromenverkoper de eerste twee keer niet had verteld, was dat ze door de droom contact zou kunnen maken met mensen die overleden waren. Dat was de toevoeging die Annie over de drempel trok.

Hoe duur is die droom, vroeg ze? Ik heb niet veel geld in huis.

Annie verwachtte een betaalbaar bedrag, tien of twintig euro, want mensen die aan de deur verkopen vragen dat soort bedragen. Maar eigenlijk had ze geen idee. Hoe duur is een droom?

Het kost geen geld, antwoordde de dromenverkoper. *Ik vraag nooit geld. In de wereld van de dromen is geld onbelangrijk.*

Om de droom te kunnen gebruiken, moet je iets lichamelijk betalen. Of beter gezegd, iets lichamelijks loslaten, zodat je wat lichter wordt.

Annie begreep er niets van en kreeg er een ongemakkelijk gevoel bij. De dromenverkoper zag het en probeerde haar gerust te stellen.

Nee, het is niet eng, zei hij. Ik vraag een klein beetje van je bloed, meer niet. Dat kleine beetje bloed dat je verliest is nodig om de droom te kunnen aanvaarden. Je hebt nu nog teveel bloed, waardoor je te zwaar bent om te dromen.

Annie begreep het nog niet, en al klonk deze uitleg wel een beetje logisch ze wilde nog geen ja zeggen.

Hoe zou ik dat dan moeten doen, een beetje van mijn bloed geven?

Dat gebeurt heel eenvoudig, dat gebeurt in het hoofd. Denk het, ... en het gebeurt, antwoordde de dromenverkoper.

Oh, het is maar alsof, zei Annie lachend, met wat bravoure in haar stem.

Oké, dan doe ik het. Geef maar op die droom.

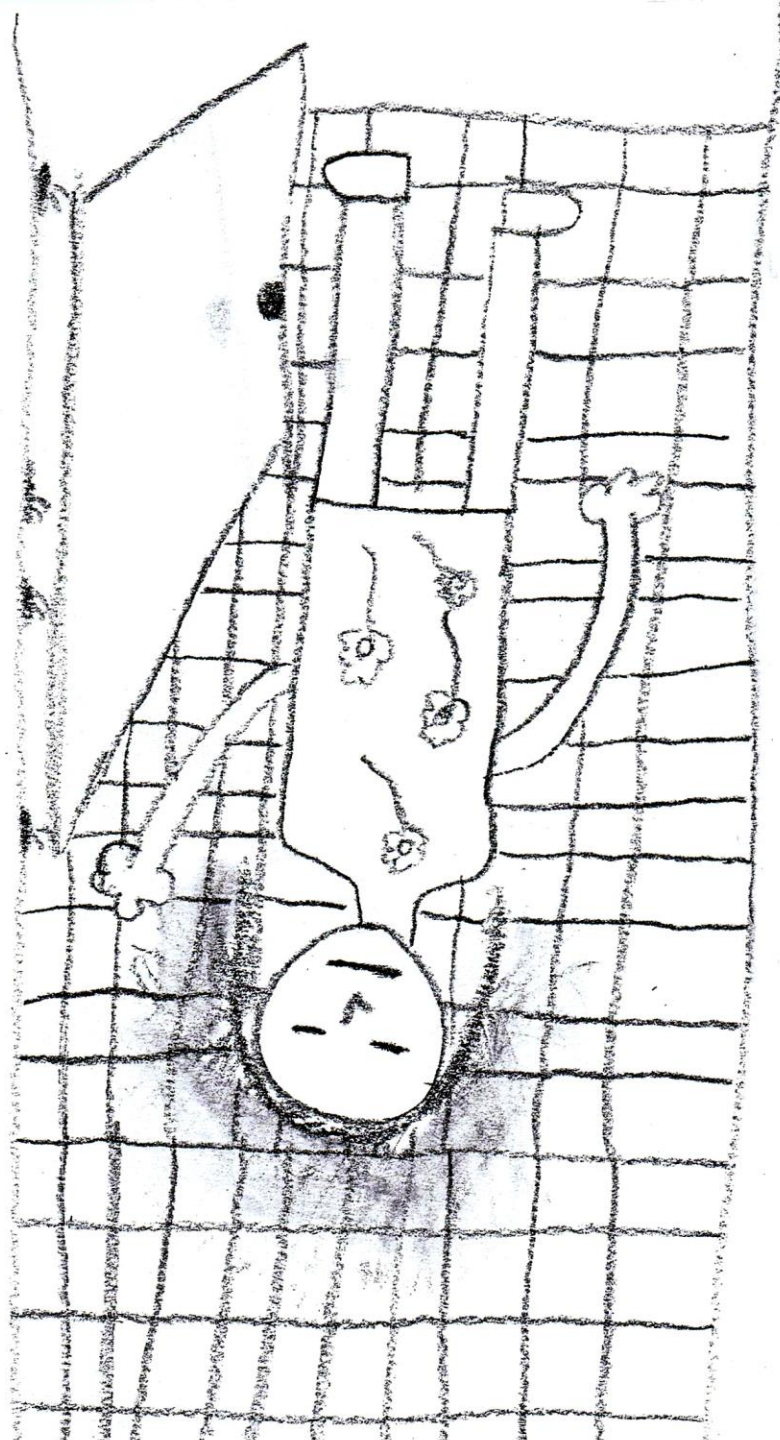
En ik zeg, oh nee, het moet anders....ik dénk hierbij dat ik wat bloed kwijt wil raken.

En toen gebeurde er iets wat Annie helemaal niet verwachtte. Ze viel en raakte haar bewustzijn kwijt.

Doordat ze er lichtvoetig en doordacht mee was omgegaan, raakte Annie schokkerig wat bloed kwijt. Het gebeurde precies zoals de dromenverkoper had gezegd. Ze dacht het en het gebeurde. De dromenverkoper had de droom in het hoofd van Annie geplaatst en was op slag verdwenen.

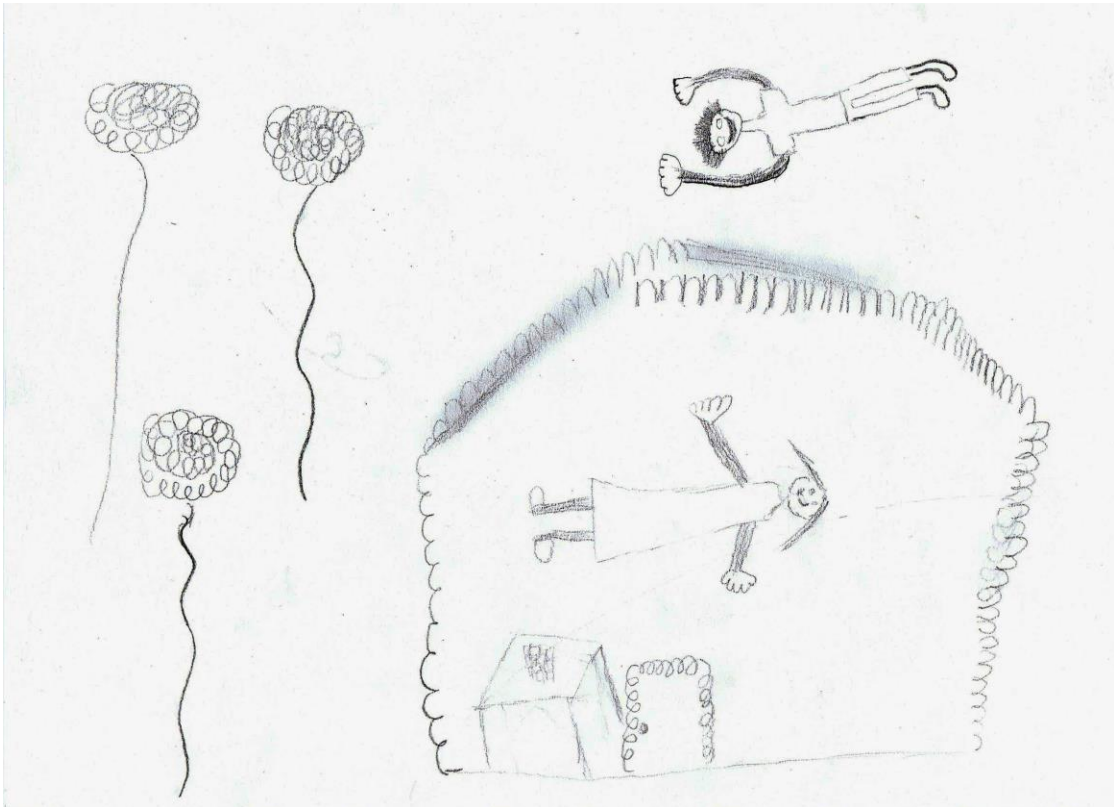
De schok van het onverwachte bloedverlies had voor een bloeding gezorgd in de hersenen.

Een hersenbloeding. Annie lag op de grond en was tegelijk in dromenland.

Was het opzet? Wist de dromenverkoper wat er zou gebeuren als Annie ja zou zeggen en instemde om wat bloed kwijt te raken? Of was hij misschien zelf ook verrast? Annie kwam het antwoord niet te weten.

De hersenbloeding was zeker heel erg. Maar de droom, die was werkelijk geweldig! Ze was aan de ene kant van haar lichaam verlamd en ze kon niet meer goed praten, en dat was echt heel zwaar, maar in de droom had ze weer contact met haar overleden dochter. Geen herinnering aan het leven wat ze geleid hadden, maar een heel nieuw leven samen. Als Annie sliep, dan droomde ze meteen verder aan de droom. Ze leefde als het ware in twee werelden: in het echte leven waarin ze de hersen-bloeding had gehad en de droomwereld waarin ze haar dochter ontmoette.

Ze durfde het aan niemand te vertellen. Vlak nadat ze de hersenbloeding had gekregen ook letterlijk niet, omdat ze niet kon praten, maar vooral niet omdat ze verwachtte dat niemand haar zou geloven.

En omdat ze het aan niemand vertelde, wist niemand dat Annie haar dochter weer zag. En in de droom verscheen na verloop van tijd ook haar man. Toen was het leven in de droom werkelijk heel gelukkig en heel bijzonder. Ze deden dingen samen die ze nooit hadden kunnen doen in het geleefde leven. Fietsen, spelletjes, urenlange gesprekken voerden ze, ze maakten wandelingen op het strand, noem maar op.

Je zou misschien denken dat het gedroomde nachtleven zó geweldig was, dat Annie het erg vond dat ze elke ochtend weer wakker werd. Maar dat was niet zo. Annie had door de droom de kracht gevonden om ook de hersenbloeding te overwinnen en zo werd ook haar overdagleven een gelukkig leven. Ze leefde overdag haar leven, ze kaartte, ze praatte, ze deed de dingen die ze leuk vond, en ze verheugde zich elke avond op het slapengaan. Dan kwam de droom weer! En kon ze elke nacht aan haar dochter en haar man vertellen wat ze die dag allemaal had beleefd en geleerd. *Wat een leven!*

Niemand wist er iets van. Mensen vroegen zich wel af wat haar geheim was! Hoe het kwam dat ze zo gelukkig was. Dan antwoordde ze altijd: ik slaap gewoon goed.

Het biografische sprookje ‘Het meisje met de vleugels’
schreef ik na de ontmoeting met Gé van der Laan.

De tekeningen zijn gemaakt door Eva Schager,
Anouk Schaafsma en Dino Prins.

Het meisje met de vleugels

Er was eens een meisje.

Geertje was haar naam.

Geertje was een bijzonder meisje:

ze was licht van ogen, licht van humeur, licht van karakter.

Ze was een lichtwezen, een kind dat werd geboren met heel veel licht in het hart.

Lichtwezens zijn bijzondere kinderen, altijd vrolijk, maar ze zijn ook vluchtig, alsof ze ieder moment zo kunnen wegvliegen, de hoogte in, de verte in, uit het zicht, uit het leven.

Geertje was zo'n kind.

Haar ouders waren trots op haar, maar ze waren ook bang, bang dat ze zomaar een keer werkelijk in het licht zou verdwijnen.

De meeste mensen zijn geaard. Die staan met beide voeten op de grond, zoals we dat noemen, nuchter. Zeker de plek waar Geertje werd geboren, juist daar woonden heel veel nuchtere mensen, Groningers. *Doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg*, zeiden ze vaak tegen elkaar. En daar tussen al die nuchtere Groningers woonde Geertje. Juist daar viel het zo op dat Geertje anders was. Ze was, als het ware, in de klei geboren, maar ze leefde met haar hoofd in de wolken. Mijmeren, dagdromen, dat deed ze heel vaak. Ze droomde dan van vliegen, dat ze vleugels had.

Er bestaan in de wereld ook dingen die de mensen niet kunnen zien. Krachten waarvan we het bestaan niet kunnen vermoeden. Als mensen sterke wensen hebben, dan trekken ze die krachten aan.

En Geertje had zo'n sterke wens.

Ze leek geboren te zijn om te vliegen, zo sterk was haar wens, zo vaak droomde ze ervan,
En als je zo sterk denkt aan vliegen, dan trek je de krachten aan die je daarmee kunnen
helpen.

Vogels, die kunnen vliegen. Maar vogels kunnen de mens niet helpen om te vliegen.
Engelen wel.

Engelen zijn wezens van het licht. Ze komen als ze worden geroepen. En nu was het Geertje die, zonder dat ze het zich bewust was, de engelen had aangeroepen om haar te leren vliegen.

Groningers, nuchter en gelovig als ze zijn, die weten dondersgoed wat dat betekent als er een engel komt die je meeneemt om te leren vliegen, dan ga je dood.

Je ziel laat dan het zware lichaam los en zo wordt die licht als een veertje en kan die vliegen.

De vader en moeder van Geertje waren er altijd doodsbang voor geweest, die vreesden de aantrekkingskracht van het licht op hun lichtkind.

Die werkten en werkten - om het goede voorbeeld maar aan Geertje te kunnen geven.

Door te werken raakt een mens namelijk sterker met de aarde verbonden en op die manier verbindt een mens zich met het aardse leven.

Maar het werkte niet. Geertje had meer oog voor de dromerij dan voor de plicht.

En zo kon het niet uitblijven: Geertje was lichter en lichter geworden en uiteindelijk werd ze ziek. Ze kreeg de ziekte die hoorde bij de lichtwezens: hersenvliesontsteking.

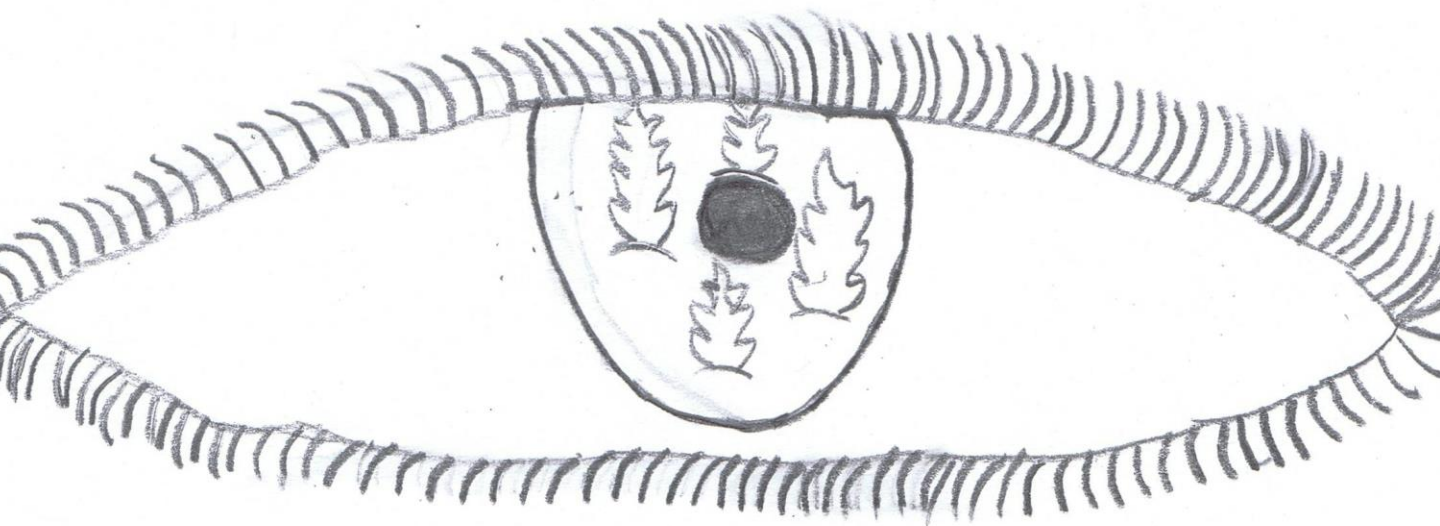
Het vlies dat haar hersens moest beschermen, liet een beetje los.

Ze kreeg koorts, ze ijlde en zweefde op de grens tussen leven en dood.

De engel stond op haar te wachten, klaar om haar ziel mee te nemen, op zijn vleugelslag de wijde wereld in. Geertje zag hem staan.

En als haar ouders er niet waren geweest, dan had de engel haar ook zeker meegenomen. Maar haar ouders waren er wel, en zij vochten met al hun geestkracht voor het leven van hun lieve dochter.

Het werd werkelijk een strijd op leven en dood. Het rood sloeg uit de ogen van haar vader en moeder, zo vurig was hun wens dat de engel hun dochter niet meenam, zo groot was hun verdriet en hun angst bij de gedachte dat hun lieve dochter zou sterven.

Uiteindelijk wonnen haar ouders het gevecht en Geertje werd weer beter.

De engel had de kracht van de wens van Geertje om te vliegen heel sterk gevoeld, maar de engel had ook de levenskracht van haar ouders gevoeld, de kracht van liefde.

Hij had grote waardering voor mensen die zo hard vechten voor wat hen lief is.

De engel beloonde hen voor het vurige gevecht dat ze hadden geleverd, door hun dochter vleugels te geven.

Hij vertelde erbij dat ze niet bang hoefden te zijn dat het licht hun dochter vroegtijdig zou meenemen, omdat dat deze hemelse vleugels gedurende een lang aards leven moesten groeien. Pas bij negentig jaar waren ze helemaal volgroeid.

Geertje had de engel gezien, en ook de rode ogen van haar ouders, maar ze begreep niet goed wat ze zag. Ze was blijven leven en dat was het belangrijkste. Voor haar was dit wel het moment dat ze begreep dat ze zwaarder moest worden, zodat het licht haar niet zomaar kon grijpen.

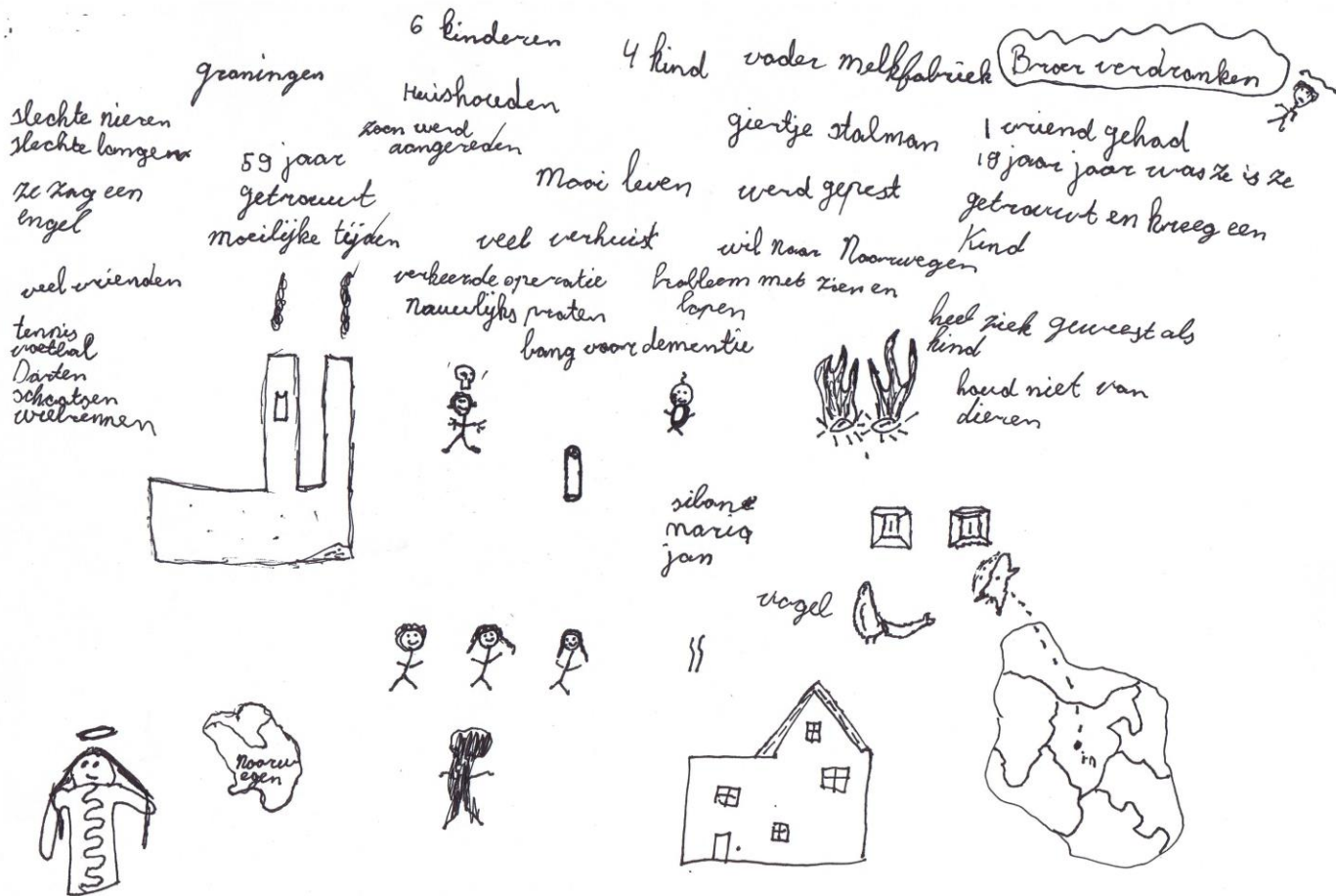
Ze veranderde haar naam. Vanaf die dag heette ze Gé. Vanaf die dag groeide er op de rug van Gé een paar prachtige vleugels. Veertje voor veertje.

Het bijzondere aan de vleugels was dat niemand ze zag – behalve haar ouders.

Ook Gé zag ze niet, maar ze voelde ze zich wel zwaarder worden, terwijl ze ook het licht bleef voelen in haar hart. Dat voelde goed. *Evenwicht*.

Vanaf de dag dat ze engel had gezien, vertrouwde ze volledig op zichzelf, op het leven, en wist ze dat ze overal in de wereld haar geluk kon vinden.

Natuurlijk werd ze verliefd, op Tim, en hij ook op haar, want wie wil er nou niet een meisje dat het licht in het hart heeft!

Ze leefde met hem een goed leven. Tim was haar aardse tegenwicht, haar zwaartekracht. Zij leerde door hem de realiteit te doorzien. En hij leerde door haar oog te hebben voor het licht.

En zoals je zou verwachten van een meisje met vleugels, voelde ze van tijd tot tijd de onstuitbare lust om te verkassen, te reizen, te vliegen, de wereld te zien. Ze woonde een tijdje op een plek, en dan na verloop van tijd kriebelde het enorm. Dat waren de groeispongen van de vleugels. Dan moest ze weg, verhuizen naar een andere stad. Zo reisde ze zo'n beetje heel Nederland af. En in de vakantietijd vloog ze samen met haar man naar verre landen. Met een vliegtuig, welteverstaan.

Snelheid en bewegen, dat was haar passie. Ze herkende dat in atleten. Ze kon uren kijken naar snelle mannen en vrouwen op het ijs, of wielrenners op de weg. Dat ze op een dag die snelheid ruimschoots zou overtreffen, dat kon ze niet vermoeden. Ze zou vliegen, als een adelaar, als een engel.

De engel van haar jeugd? Die zou haar op een dag komen halen, dat wist ze wel. Ze zou hem verwelkomen. Ze zou in vertrouwen met hem meegaan.

Tim had het leven inmiddels al losgelaten. Hij was aan het eind van zijn leven langzaam het zicht op de realiteit verloren. Het was zijn tijd en zijn eigen engel had hem al gehaald. Tim leerde nu vliegen. Hij kon het al een beetje.

Zij zou hem volgen....over een tijdje.

Nog niet.

Het biografische sprookje 'Koning Ad'
schreef ik na de ontmoeting met Ad Arts.

De tekeningen zijn gemaakt door Venus Rameshkaran,
Harris Doeve en Danilo Frieser.

Koning Ad

Er was eens een koning. Zijn naam was Ad.

Je zou denken dat hij ook Koning genoemd werd, zoals gebruikelijk bij koningen, Koning Ad, en dat hij deftig aangesproken werd met Sire, dat hij in een prachtig paleis woonde, omringd door lakeien en bediendes, dat hij een schitterende kroon droeg, een van goud met fonkelende diamanten....maar niets van dat alles.

Koning Ad was een gewone jongen. Hij gedroeg zich helemaal niet als een koning.

In de verste verte niet. Sterker nog, hij wist niet eens dat hij een koning was.

Het was zelfs nog vreemder: niemand wist dat Ad koning was. Niemand.

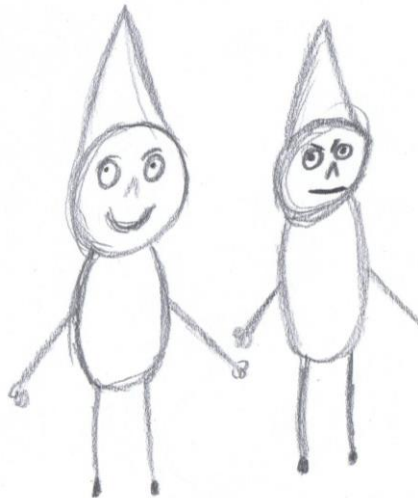
Kan dat? Kun je koning zijn zonder dat je het weet? Zonder dat iemand het weet?

Ja, dat kan. Als je koning bent, dan ben je koning, ook al weet je dat niet.

En Ad was koning! Koning van een groot en vruchtbaar volk, zonder dat hij ook maar het geringste vermoeden had dat hij dat was.

Hoe dat zo kon gebeuren?

Dat kwam door een weddenschap.

Twee grote tovenaars, een lichte en een donkere, twee die allebei onnoemelijk veel kracht en kennis bezaten, waren altijd bezig met elkaar af te troeven.

De een was optimistisch, de ander keek altijd eerst naar het negatieve.

De lichte tovenaar, die oog had voor het goede in de wereld, had in de sterren gezien dat er een grote en waardige koning geboren zou worden, een rechtvaardige koning zoals die in oude tijden hadden geleefd. Een met een statige baard, met diepliggende ogen en een integere blik. Een die was begaan met al zijn onderdanen en voor iedereen het beste voor had.

De donkere tovenaar, die altijd uit ging van het slechte in de mens, had geantwoord dat alle mensen handelden uit zelfbelang en dat koningen daarop geen uitzondering zijn.

Bovendien was het geen kunst om een goede koning te zijn als je rijk bent, als je bent omringd door jaknikkers, buigers, hielenlikkers, ja, dan was het leven makkelijk, dan was het makkelijk om een rechtschapen koning te zijn.

De donkere tovenaar haalde zijn schouders op en lachte schamper.

De lichte tovenaar kon de verleiding niet weerstaan en zei dat hij het bewijzen kon.

De donkere tovenaar keek hem aan met een valse glimlach en stak zijn hand uit.

De lichte tovenaar kon niet meer terug. Hij drukte de hand van de donkere tovenaar en nam de weddenschap aan. Als zou blijken dat de koning toch niet zo'n goede inborst had als de lichte tovenaar had gezegd, dan won de donkere tovenaar.

Als zou blijken dat hij werkelijk koninklijk kon leven, ook onder zware omstandigheden, dan won de lichte tovenaar. De inzet was de eer – voor tovenaars het grootste bezit.

Voorwaarde bij de weddenschap was dat koning Ad geboren zou worden zonder koninkrijk.

En zo geschiedde.

Ad werd geboren als oudste zoon van zeven.
Niet in een paleis, maar in een rijtjeshuis in Oss.

Toen Ad een jaar of negen was, was het leiderschap al duidelijk een van zijn meest in het oog springende eigenschappen. Hij was ermee geboren. Ad runde het hele huishouden. Hij deed de boodschappen, hij kookte, waste, hij maakte schoon en regelde alles. Zijn moeder was ziekelijk en zwak en zijn vader was veel weg. Als zijn vader wel thuis was, dan had hij niet het dominante overwicht dat zijn negenjarige zoon wel had. Hij had zich erbij neergelegd. Ad was een leider, zo klein als hij was, maar wel een leider van het beste soort, een die dienstbaar was.

Je zou Ad kunnen beschouwen als een mannelijke Assepoester, maar dan zonder dat er een goede fee tevoorschijn kwam die voor hem een pompoen omtoverde tot koets. Er was wel een tovenaar, een goede zelfs, maar die hielp hem niet. Hij bereidde alleen beproevingen voor, opdat Ad onbewust kon bewijzen hoe koninklijk hij was.

Een van die beproevingen was de oorlog.

NSB jongens stonden Ad vaak op te wachten, met stukken hout in hun handen, klaar om hem een pak slaag te geven.

De donkere tovenaars stonden dan verderop te kijken, achter een bosje, benieuwd hoe Ad het eraf zou brengen, alleen, zonder beveiliging.

Een enkele keer liep Ad klappen op, maar meestal koos Ad de koninklijke omweg.

Een koning moet onder alle omstandigheden verstandig zijn! En in dit geval was het verreweg het verstandigst om de confrontatie uit de weg te gaan.

Ad kwam dan wel veel later thuis. Dan moest het aardappelen schillen wachten, maar zijn ouders begrepen de situatie.

Er lagen ook werkelijk gruwelijke beproevingen in het verschiet, oorlogsmisdaden die geen mens uit vrije wil zou willen meemaken, maar die vlak voor de ogen van Ad werden uitgevoerd. Een koning heeft ervaringen nodig op alle gebieden, dat is waar, maar deze ervaringen had hij toch liever niet gehad.

De lichte tovenaars waren trots op Ad, trots op de manier waarop hij omging met de zware omstandigheden. Hij keek met een glimlach naar de donkere tovenaars en wist zeker dat hij de weddenschap zou winnen.

De donkere tovenaars gaven zich echter nog lang niet gewonnen.

De donkere tovenaars gaven hem een vrouw, voor geluk. Hij gaf hem twee kinderen, voor nog meer geluk. Hij gaf hem een fantastische baan, een hoog salaris, medailles, niet uit aardigheid, maar in de verwachting dat hij daardoor naast zijn schoenen zou gaan lopen, dat hij de minder goed bedeelde mensen zou gaan mijden, en misschien zelfs zou minachten. IJdelheid en hoogmoed zijn lastige valkuilen.

Ad bleef echter gewoon zichzelf. Gelukkig, begaan met anderen en altijd optimistisch en vriendelijk.

AD met vrouw 56 jaar getrouwd

katholieke school
MAG niet met ~~andere~~ ^{andere} ~~uur~~
Box 24 Dagen = ...

DOMINANT
AD IS
BAS over gezin

naar buitenklat
↑ sse

hoge klasse AD
Hersen
verbloeding

Amersfoort

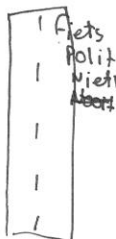
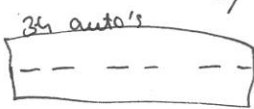

lid onder Zee land

MAAR niet van
devakens Middelburg

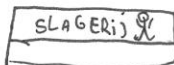
Soldy is loon

2 wereld
Oorlog 1940-1945
meergemAakt

veel vrienden
leest

Vlees man

Ruimte

Nieuwe bris kopen

Brabant

karakter niet
witsteken

AD 5 jaar naar Vennepe

ADAM NOORD

2 kinderen
220nm
100chter
schoon

Rotten Appel
het Zwarte schaap
2 lieve kinderen

AD heeft
kanker

Giraffe
Wilt AD zijn
Omdat
nergens
in fast

Waar is me verwoe

MOEDER WAS boerin
vaak ziek
leuke Vrouw gehad

Brabant geboren
Admes geboren

Jongste
groen
contact

AD

Scho

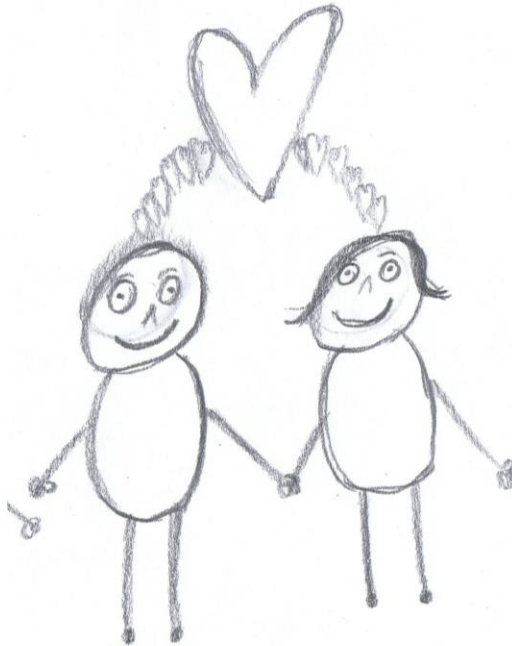
Maar er gebeurde wel iets anders, iets dat de donkere tovenaar niet had voorzien: Ad liet namelijk zijn baard staan, zodat hij door de arbeiders niet meer als de directeur werd gezien. Hij liep voortaan niet meer met een glad geschoren tronie, maar als een van de werknemers, als gelijke. Niet boven de ander uitsteken, zo leefde hij, in vriendschap en als professional.

Een baard, lachte de lichte tovenaar. Ware koningen hebben een baard. Dit is het bewijs!

Maar de donkere tovenaar gaf niet op, allerminst!

Kanker, dat zou zijn karakter wel breken. Toen dat niet lukte zorgde de tovenaar voor een hersenbloeding. Half verlamd, dan zou hij zijn ware aard zeker tonen.

Maar Ad was een vechter. Hij leerde weer praten, hij leerde weer lopen en hij behield zijn oude, koninklijke karakter.

Toen had de donkere tovenaars nog een laatste beproeving in petto. De liefde! Hij zou Ad raken in het hart. De vrouw met wie hij zoveel jaar lief en trouw gedeeld had, werd van hem weggenomen. Niet door de lichamelijke dood raakte Ad haar kwijt, maar de tovenaars nam beetje voor beetje haar geest weg: ze moest de weg gaan van de dementie.

Ad voelde diep verdriet, dieper dan hij had kunnen vermoeden, maar hij verloor geenszins zijn optimisme en zijn wil om te blijven leven.

Ad was als kind opgegroeid met een koninklijk karakter en aan het eind van zijn leven, na al die beproevingen, was daar geen enkel barstje in gekomen.
De donkere tovenaars moest zijn verlies erkennen.

Koning Ad was zich bewust van zijn leiderschap, van zijn incasservermogen, van zijn integriteit en trouw, en hij wist ook dat die eigenschappen allemaal in kracht waren toegenomen naarmate de beproevingen heftiger waren geworden.

Mensen kwamen naar hem toe als ze problemen hadden. Mensen spraken hem aan als vriend, als metgezel, als geestverwant, als een van hen - terwijl ze diep in hun hart wisten dat hij anders was, rechtvaardiger en scherpzinniger dan zichzelf:
een grote koning in gewone kleren.

Het biografische sprookje 'De beker'
schreef ik na de ontmoeting met An Bokhorst.

De tekeningen zijn gemaakt door Bahar Rajabiani,
Monteiro Zahoer en Djamila van Bogerijen.

De Beker

Wie voor een dubbeltje geboren is, wordt nooit een kwartje, zeiden de mensen vroeger tegen elkaar, waarmee ze bedoelden dat mensen niet in een rijke, hoge stand terecht zouden komen als ze in een arm gezin waren geboren. En als ze gelijk hadden, dan was An voor altijd arm gebleven. En in het begin van haar leven leken de omstandigheden haar inderdaad die kant op te drijven.

Ze begon op de klompenschool in Zaltbommel. De kinderen liepen daar daadwerkelijk op klompen. Op zondag droegen ze trippen, klompen met een leren bandje.

De kinderen die schoenen droegen, en dus van goede huize kwamen, zoals ze dat noemden, die zaten op de schoenenschool. Dat was een duidelijke scheiding tussen de dubbeltjes en de kwartjes.

En het leven van een cent moest nog komen: in de oorlog werden veel huizen in Zaltbommel gevorderd door de Duitsers omdat die stad aan de Waal strategisch belangrijk was. Zaltbommel met de bruggen over de Waal werd daardoor ook veel door de Engelsen en Amerikanen gebombardeerd en die bommen kwamen regelmatig terecht op woonhuizen. Ook het huis van An werd gebombardeerd. Ze waren ze in één klap alles kwijt. Gelukkig was er een gezin in een dorp verderop, in Opijnen, dat hen opnam in hun huis, zodat ze toch weer een dak boven hun hoofd hadden. Het was geen familie, ze kenden hen niet, en toch namen deze mensen dit onbekende gezin op in hun huis. Een daad van naastenliefde.

De oorlog was een indrukwekkende tijd. Met nare, maar toch ook mooie dingen. Een van die momenten die voor altijd in haar geheugen gegrift bleef, was de dag dat de vader van An terugging naar het huis dat in puin lag om te kijken of hij nog kleren kon vinden,

speciaal een bepaalde jurk. Hij had wel het ceintuur kunnen vinden, maar de jurk helaas niet.

Wat grote indruk op An maakte, was het moment dat ze haar vader weer zag: op de step! De fiets waar hij mee terug was gegaan, was gevorderd door de Duitsers. Hij had wel de step van An teruggevonden. Goed en slecht nieuws bij elkaar.

Een periode later werd de vader van An door de Duitsers opgepakt. Hij moest gaan werken in Kiel, in een Duitse oorlogsfabriek. Hij kwam gelukkig na de oorlog weer heelhuids terug.

De Duitsers waren natuurlijk de vijand! Maar toch deden sommige van hen ook wel iets aardigs. Soms gooide een soldaat een sinaasappel in de kinderwagen! Waarschijnlijk om indruk te maken op de jonge moeder, maar het was wel een welkom geschenk, schaarse vitaminen.

De moeder van An was een strenge moeder. Zij was zelf haar moeder kwijtgeraakt toen ze elf jaar was en misschien leefde ze daarom de rest van haar leven met spanning. Ze bepaalde daarmee wel het leven van het gezin.

Haar vader werkte bij de spoorweg, hij was overwegwachter. Een beroep dat toen heel gewoon was, omdat de spoorbomen nog niet automatisch open en dicht gingen.

De vader van An werkte ook een periode in een boerenbedrijf, dan weer in de scheepswerf.

Ze werden allebei oud, in de negentig.

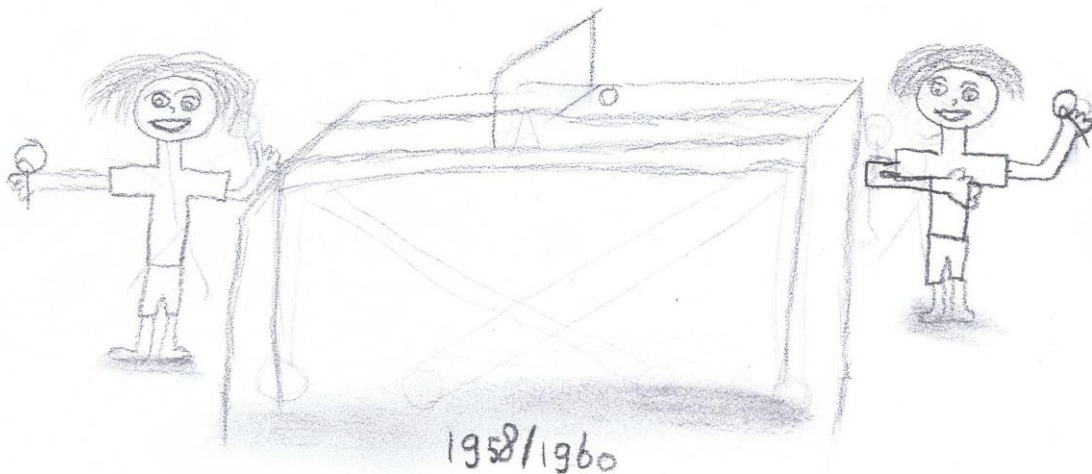
Toen An 16 jaar werd, kreeg ze schoenen. Dat was op het moment dat ze naar Amsterdam verhuisden. Haar vader kreeg een baan bij een drukkerij, de drukkerij van uitgeverij De Arbeiderspers.

Op haar zestiende, toen ze haar klompen had ingeruild voor schoenen, werd haar leven anders. Om je gelukkig te voelen en zelfvertrouwen te hebben, heb je soms een duwtje in de rug nodig. De verhuizing naar Amsterdam was voor An zo'n duwtje.

Ze zag haar echtgenoot op haar zeventiende voor het eerst. Ze wist toen natuurlijk nog niet welke rol hij in haar leven zou gaan spelen. Ab had in Indonesië gevochten en toen hij die dag thuis kwam, zag ze hem op de straat: een 24 jarige, nerveuze jongen. Hij werd haar maatje in de liefde en in de sport!

Ze maakten samen toertochten van honderd kilometer of meer, ze speelden handbal, ze deden aan wielrennen en aan tafeltennis.

Het gebeurde niet van de ene dag op de andere, want er was veel training en doorzettingsvermogen voor nodig, maar op een mooie dag in 1955 werd An wereldkampioen tafeltennis. Het meisje dat voor een dubbeltje werd geboren, dat op een bepaald moment zelfs maar een cent waard was geweest, was nu een kwartje geworden! Ze was niet rijk, maar ze had het zelfvertrouwen van iemand van de hoogste stand.

Toen ze een paar weken later, liggend in bed, terugkeek op de route van haar succes, herinnerde ze zich opeens weer de man die haar rond haar achttiende een houten beker had aangeboden, gevuld met water. Ze had de man niet gekend. Het was na een wedstrijd geweest en ze had dorst. Ze had de beker aangenomen en het water gedronken. Ze had er verder geen aandacht aan geschonken.

An had een uitzonderlijk goed geheugen. Ze kon herinneringen terughalen alsof het films waren die ze kon afspelen. En terwijl ze zo lag te mijmeren, was opeens dat moment weer opgedoken. Ze had toen ook wel gehoord wat hij had gezegd, maar nu pas drongen de woorden tot haar door.

Je zult vele bekertjes winnen in je leven, zei de man, en je zult bijzonder zijn.

Je mag je ook best wel wat bijzonder voelen, maar het water dat ik je nu te drinken geef, zal er voor zorgen dat je niet naast je schoenen gaat lopen.

An herinnerde zich dat ze op dat moment terug had gedacht aan haar klompentijd. Daar wilde ze toen liever niet aan denken, vandaar dat ze waarschijnlijk niet had gevraagd aan de man wat hij ermee bedoelde. Ze had het water gedronken, ervoor bedankt en was weggelopen.

Nu pas zag ze zijn gezicht en had ze oog voor de vreemde dingen. Er was een opmerkelijke glans in zijn ogen. Hij had grijze haren, maar zijn ogen waren vriendelijk en jong. Ook zijn handen waren glad en strak. Hij droeg een gewoon grijs pak, maar hij droeg het alsof hij van koninklijke bloede was, zo verfijnd waren zijn bewegingen.

Ze had het water gedronken. Was het wel gewoon water geweest? Ze had zoveel gewonnen in haar leven, zoveel kampioensbekersteden stonden in de vitrinekast, maar ze had zich nooit verheven gevoeld boven anderen. Zou dat anders geweest zijn als ze dat water niet had gedronken?

Ze mijmerde nog even verder, totdat ze op moest staan. De plichten riepen haar. De man verdween weer uit haar gedachten en hij bleef weg.

Pas toen ze 82 jaar was, ruim zestig jaar later, keerde de herinnering weer terug.

Het was nog vroeg, ze lag nog in bed. Ze hoefde nog niet op te staan. Ze voelde zich zwaar, een beetje treurig. Ze voelde de ellende van de mensen in haar omgeving. Opeens dacht ze terug aan de man, aan de beker water die hij had gegeven. Haar man was overleden, aan de zenuwen, zou je kunnen zeggen. 45 jaar was ze met hem getrouwd geweest, twee kinderen had ze met hem gekregen. Ze had zelf lichamelijk ook haar portie gekregen – stoma, hand die niet goed meer werkte, hoge bloeddruk, suiker - maar ze was nog steeds helder van geest en levenslustig. Had dat water haar goed gedaan? Ze was ook twee keer bijna dood geweest! Een keer door een aanrijding, de andere keer door een slagaderlijke bloeding. En na de dood van haar man was er de dreiging van eenzaamheid geweest. Er waren steeds mensen geweest die haar beschermden. Zou haar leven zonder die beker water op haar achttiende anders verlopen zijn?

En terwijl ze dat dacht, stond diezelfde man opeens midden in de kamer.

Droomde ze? En hij was niet alleen, haar eigen man stond ernaast. Ze keken haar aan, zeiden niets. Hoe lang was het geleden dat Ab was gestorven? Meer dan tien jaar was het en daar stond hij, helder en licht.

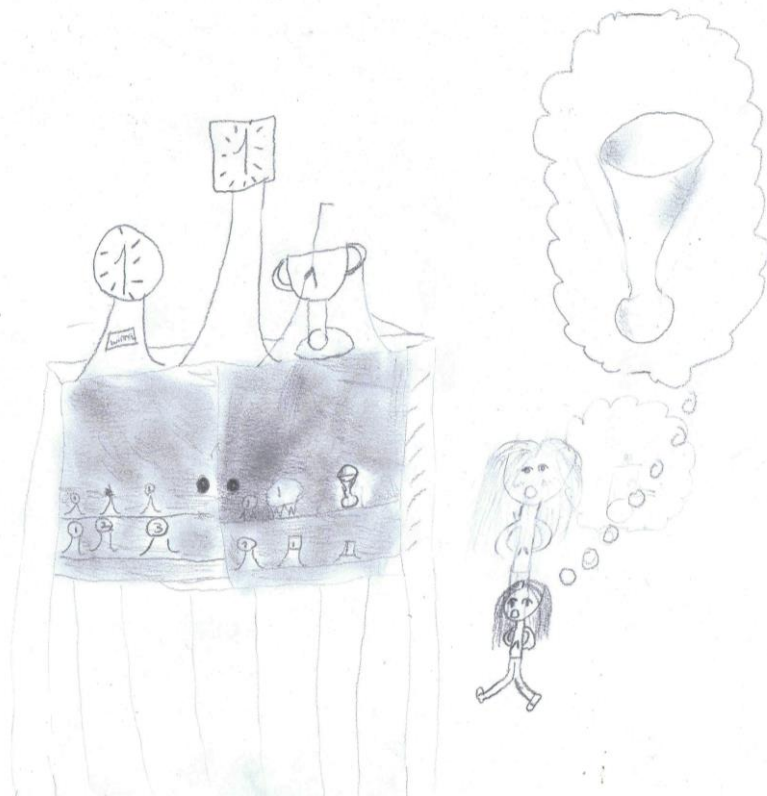
An keek terug. Ze was geschrokken, maar de twee mannen stelden haar met hun vriendelijke en zorgzame ogen op haar gemak. Ab kwam helemaal niet nerveus over en hij had de uitstraling van de jeugd.

En toen werd An wakker. Niemand te zien. Ze lachte haar droom weg. Geesten bestaan immers niet.

An deed haar ochtendritueel. Ze waste zich, kleepte zich aan en ontbeet aan tafel. Toen

was het tijd om wat boodschappen te halen. Ze pakte haar jas van de kapstok en wierp, zoals ze meestal deed, een snelle blik op haar prijzenkast, de vitrine vol bekers en medailles.

Ze had haar blik al bijna afgewend, toen haar oog opeens viel op iets dat er eerder niet stond! Te midden van alle grote bekers stond een houten beker. An had een uitzonderlijk talent voor details en kon die details ook goed onthouden; ze herkende de beker ogenblikkelijk, juist vanwege het ontbreken van details. Het was een gladgeschuurde beker, heel eenvoudig van vorm en in die eenvoud perfect. Zacht en warm van kleur. Dit was de beker waaruit ze 64 jaar geleden water uit gedronken had.

Ze hing haar jas weer aan de kapstok, pakte de beker uit de vitrinekast en ging aan tafel zitten. Was de droom dan misschien toch meer dan een droom?

Toen kreeg ze een inval....zou ze er opnieuw uit drinken? Ze dacht niet lang na, maar stond op en liep naar de kraan. Ze hoefde de beker niet om te spoelen, want hij voelde als nieuw. Ze vulde hem voor de helft met water en dronk!

Toen lachte ze. Ze voelde niets. Had ze bijna geloofd dat het een speciale beker was, een wonderbeker of zo. Haar kinderen zullen die daar wel hebben neergezet, antwoordde ze zichzelf. Ze liep naar de vitrinekast en zette de beker weer op de plek waar ze hem had gevonden.

Ze lachte weer, juist omdat ze geen verandering voelde. Gewoon water! Wat had ze gedacht!

Ze was blij en vol zelfvertrouwen. Ja, ze was gelukkig! Echt gelukkig.

Het biografische sprookje ‘Het arme, zwarte schaap’ schreef ik na de ontmoeting met Marina Cremer.

De tekeningen zijn gemaakt door Natasha Gharthey, Giulia Franssen en Leon van Bolhuis.

Het arme, zwarte schaap

Woorden kunnen zijn als vitaminen; ze dringen door je poreuze huid en via je zintuigen naar binnen, gaan tot in het binnenste van je *ik* en daar zijn ze werkzaam.

Heilzaam, zacht en warm zijn ze: lieve woordjes, complimentjes, dat soort woorden.

Een kind wordt daar sterk van; dagelijks een portie goede woorden en je krijgt een volwaardig en stevig zelfvertrouwen.

Woorden kunnen ook zijn als gif. Ook die dringen diep door tot in de binnenste krochten van je *ik* en daar nestelen ze zich.

Kwaadaardige, zwarte woorden die hard klinken en die doordringen tot op het bot, tot in de rode kamers van het hart. Mensen die deze woorden gebruiken, trekken er heel vaak een vertrokken gezicht bij: de woorden smaken vies.

Er zijn ook woorden in wolfskleren. Dat zijn woorden die glimmen. Die hebben het uiterlijk van een mooi woord, maar van binnen zijn ze verrot.

Marina kreeg in haar leven veel giftige woorden te verstouwen. Het arme schaap kreeg zoveel narigheid over zich uitgesproken, dat ze ziek werd. Geen griep of iets van een zichtbare, lichamelijke kwaal, maar ziek in haar naam.

Haar moeder was een wolf, een gewiekst dier, een duivel – maar geen mens herkende haar scherpe klauwen en haar giftige tong, ze hadden alleen oog voor haar kunstmatige glimlach.

Als er geen anderen bij waren, dan gebruikte de moeder van Marina de zwarte woorden om haar te raken, pijn te doen. Als er wel iemand bij was, dan sprak ze tegen hem of haar

de glimmende, kwijlende woorden om Marina zwart te maken. *Wat goed van jou, wat goed van jou dat je bevriend bent met Marina, dat je dat uithoudt, bijzonder aardig* – zulke zinnen. En als Marina de kamer uit was, dan werd het erger, dan begon ze grove en grote onwaarheden over Marina te vertellen, met als doel dat vriendinnen, geliefdes, echtgenoten, kinderen, broers en zussen – zeg maar iedereen – de listige, sissende woorden voor waar zouden nemen en Marina de rug zouden toekeren. En dat gebeurde.

Marina groeide op als een kind met een minimum aan zelfvertrouwen. En naarmate ze ouder werd en de zorgvuldige leugens die haar moeder over haar verspreidde zo'n beetje iedereen hadden besmet, begon ze het ook zelf te geloven: *ik ben van geen waarde*.

Waarom zou een moeder zoiets doen? Een moeder is toch liefhebbend? Zij behoren toch onvoorwaardelijke liefde te geven aan hun kinderen! Dat leek de moeder van Marina best wel te doen, maar alleen aan haar oudste dochter en haar oudste zoon. Een tweeling die niets fout kon doen. Marina was het derde en laatste kind en zij moest het ontgelden. Kreeg de tweeling de steun, Marina kreeg het venijn.

Haar moeder deed dat omdat ze zelf zwak was en klein van hart. Door haar jongste kind te slachtofferen, kon ze haar eigen schaamte verhullen.

Mensen die alleen kunnen zien met hun ogen, die zien de buitenkant. Mensen die kunnen zien met hun ziel, die hebben oog voor de binnenkant. De vader van Marina was een man die met zijn ziel kon zien. Hij had vier kinderen toen hij zijn eerste vrouw verloor. Hij was op dat moment niet in staat om als alleenstaande vader te zorgen voor het gezin en hij vond een nieuwe vrouw. Zijn ziel had wel gezien dat hij zich vergiste, maar zijn ogen

kozen voor de mogelijkheid dat de ziel zich vergiste.

Marina had als enige het zielenkijken van haar vader geërfd en zij was dan ook de enige van de kinderen die het duister en het verrotte binnenste van haar moeder kon zien. Haar moeder wist dat en ze haatte het. Om te voorkomen dat ze ontmaskerd werd, probeerde ze vanaf de dag dat haar dochter geboren was om haar zwart te maken, zodat niemand Marina zou geloven.

Ze deed zich voor als een witte engel en ze maakte van Marina het zwarte schaap.

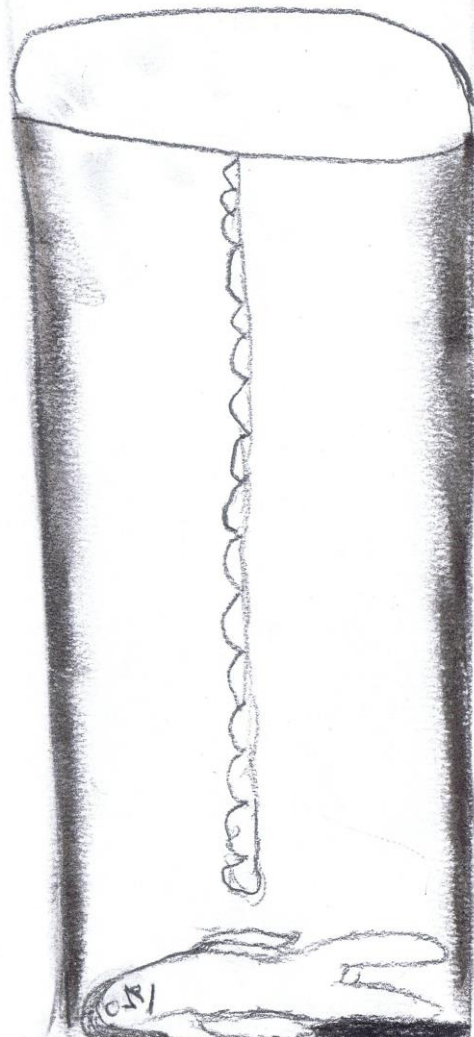
Zwarte schapen raken vaak alles kwijt. Marina was getrouwd geweest, maar ze was ook weer gescheiden. Het vuile werk van haar moeder had ook haar man geïnfecteerd. Marina was moeder van drie kinderen. Maar de kinderen keerden haar de rug. Ze was haar kinderen kwijt. Op de jongste na, die durfde voorzichtig te twijfelen aan de zwartmakerij van zijn oma en zijn vader, maar helemaal zeker van zijn zaak was hij niet. Vrienden durfde Marina niet te maken, bang dat ze die zou verliezen.

Als je alles kwijt bent, dan bevind je je op het laagste punt. In de put!

Dan kun je niet meer dieper zakken, zou je met een positieve blik op het leven kunnen zeggen - het is alles behalve vanzelfsprekend dat je er weer uit komt, zeg de zwartkijker. Marina zat in de put. In de diepste put die je maar kan bedenken. Donker, eenzaam, ellendig.

En het duurde lang. De tijd kroop tergend langzaam voorbij.

Op een dag kreeg Marina hulp. Iemand had een touw naar beneden gegooid. Daaraan kon ze zich optrekken. Eerst had ze niet gedurfd om het touw te pakken, maar op een dag durfde ze het aan. Ze had gekeken en gevoeld en had besloten dat het sterk genoeg was om haar te dragen.

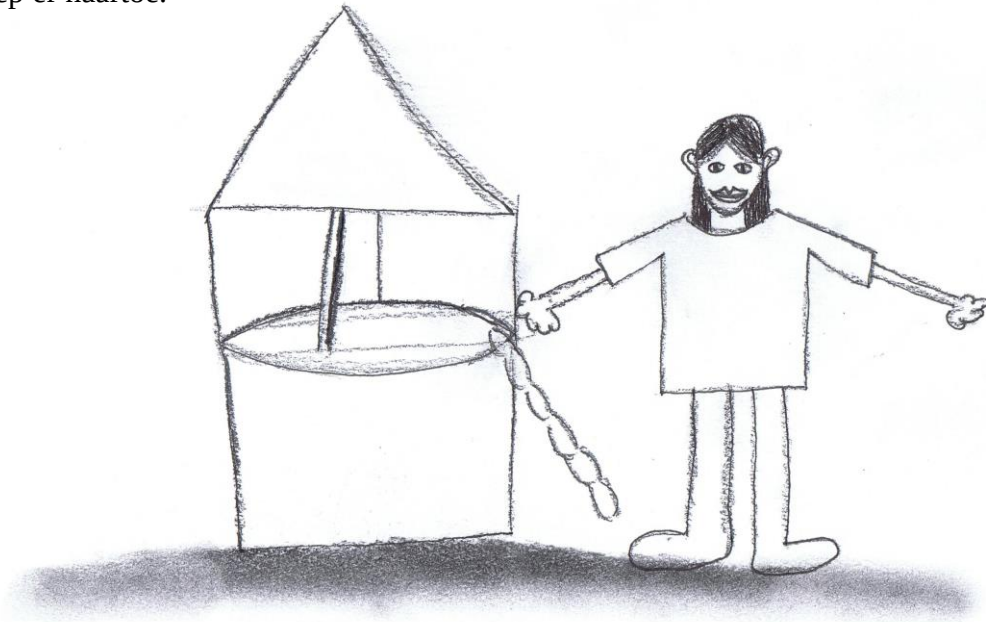

Zwaar werk! Heel zwaar! En het duurde ook lang. Een paar keer was ze bijna gevallen...., maar ze kwam boven. Uitgeput, vol schaafwonden van het klimmen langs de stenen.

Eenmaal boven zag ze niemand. Ze zag dat het touw was vastgeknoopt aan de put. Ze keek om zich heen, zocht naar iets of iemand die haar het raadsel kon helpen oplossen: wie had het touw naar beneden gegooid? Er was blijkbaar toch iemand in de wereld die haar goed gezind was. Ze wilde heel graag weten wie dat was.

Ze zag geen aanwijzingen, maar ze zag verderop wel een tweede put.

Ze liep er naartoe.

Toen ze er was, keek ze naar beneden. Zwart. Onpeilbaar, net zo diep en zwart als haar eigen put was geweest.

Is daar iemand?, riep ze. Haar stem echode in de diepte.

Het bleef stil en Marina wilde al bijna weglopen, toen er opeens een antwoord klonk vanuit de diepte.

Ik ben hier, klonk het.

Marina herkende meteen de stem van haar moeder.

Ze schrok ervan.

Ze had een paar tellen nodig om op adem te komen en riep toen met ingehouden stem:

Ma? Ben jij dat?

Het bleef even stil en toen klonk de stem weer:

Oh, dus jij was het die me hier in heeft gestort. Ellendeling!

Marina schrok en wist niets te antwoorden.

Je hebt me je leven lang het bloed onder mijn nagels gehaald en als klap op de vuurpijl heb je me in de put gegooit. Ondankbaar kreng dat je bent.

Natuurlijk, ik had het kunnen raden dat jij het was.

Marina was te geschokt om te kunnen antwoorden. Ze had zichzelf met moeite uit haar eigen put weten te redden en had geen idee van de situatie waarin haar moeder verkeerde.

Ze had geen idee dat haar moeder in een zelfde soort put zat.

Opeens zag ze een touw hangen, aan de rand van de put.

Voordat ze er over na had gedacht, riep ze al:

Zal ik een touw naar beneden gooien? Dan kan je omhoog klimmen.

Je denkt toch zeker niet dat ik me door jou laat redden!

Hou dat verdomde touw bij je, niksnut.

Het antwoord schokte Marina zo erg, dat ze van schrik achterover viel.

Terwijl ze op de grond lag, zag ze een derde put, vlak daarbij ook een vierde.
Ze stond op liep schoorvoetend naar de putten toe.
Achter haar hoorde ze de foeterende stem van haar moeder wegsterven.
Toen ze bij de put stond, wilde ze wat roepen, maar een stem uit de diepte riep al naar boven:

Is daar iemand?

Is daar iemand die me kan helpen?

Kan iemand een touw naar beneden kan gooien?

Ze herkende de stem van haar ex-man.

Ja, ik kan je helpen, riep Marina.

Ik kan een touw gaan zoeken, en dan je kun je zelf naar boven klimmen, ik heb het ook gedaan.

Marina?

Ben jij dat Marina?

Ja, ik ben het.

Donder dan op, klonk het meteen vanuit de diepte. *Ik wil jou helemaal niet zien.*

Ik blijf liever in het pikkedonker rotten dan dat jij me helpt.

En uit de vierde put klonken de stemmen van haar kinderen.

Ga weg, we willen door jou niet gered worden.

Op dat moment werd Marina wakker. Ze was op de bank in slaap gevallen en had heel zwaar gedroomd. Van een put. Ze had door de droom begrepen dat haar verwanten ook in vergelijkbare putten zaten. Zij had zelf uit de put weten te klimmen. Het verbaasde haar, maar ze had de anderen ook willen helpen. Dat ze na al die jaren nog steeds bereid was om ze te helpen! Ze lieten zich echter niet helpen. Een treurige droom. Een treurig leven.

Ze deed haar ogen weer even dicht, om weer even terug te kunnen komen in de sfeer van de droom. Ze wilde het raadsel oplossen, het raadsel van wie het touw naar beneden had gegooid, het touw waarmee ze zichzelf had kunnen redden.

Het lukte haar om in de sfeer van de droom te komen en te zien wat er gebeurde. Ze zag de put waarin ze had gezeten. Ze zag zichzelf in de put zitten. Ze kon meteen het gevoel van de eenzaamheid weer oproepen.

Nu ze wakker was en de droom kon zien, als in een film, kon ze de hele situatie zien. Ze kon ook zien dat er boven aan de put iemand stond die een touw naar beneden gooide.

Ze dacht even haar vader te herkennen.

Toen zag ze het. Het was niet haar vader.

Ze zag een witte, doorschijnende en lichtgevende figuur.

Ze was het zelf.

Verbaasd stond ze op en leek een stap te gaan zetten, maar ze bleef staan.

Ze dacht na, schudde af en toe haar hoofd. Het leek wel of ze een gesprek voerde met zichzelf en ze knikkend antwoordde op vragen die ze in stilte stelde.

Haar leven was haar duidelijk geworden! Nu, na al die jaren, was ze eindelijk eigenaar geworden van haar eigen leven - ze had de regie in handen gekregen en genomen.

Ik heb nog heel wat nare ervaringen te verwerken, begreep ze, maar nu wist ze dat het goed kwam.

Zo bleef ze minutenlang in de kamer staan zonder te bewegen. Totdat ze uit haar gedachten werd getrokken door de bel.

Marina liep naar het raam om te kijken wie daar was.

Het was Bob, de zwager met wie ze vroeger goed contact had gehad. Kort geleden was hij weduwnaar geworden.

Ze herkende hem direct. Zonder aarzeling liep ze naar de hal en opende de deur.

Bob keek haar vriendelijk aan en vroeg met licht in zijn stem hoe het met haar ging.

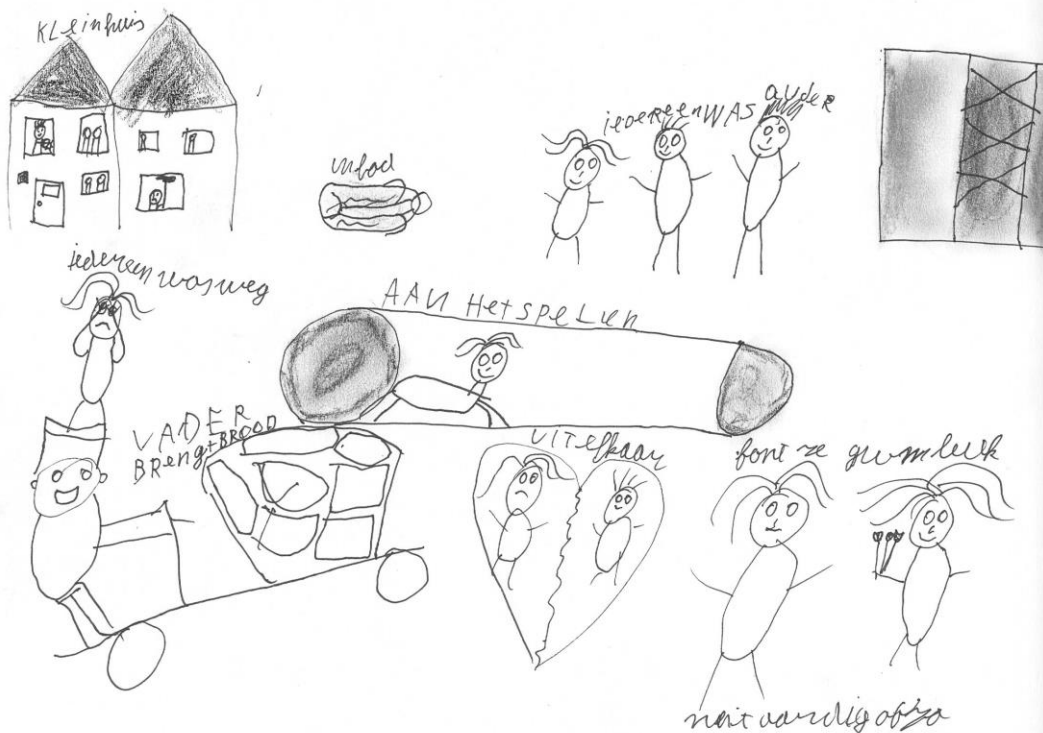
Dat hij juist nu hier komt, juist vandaag, dacht Marina, was dat toeval?

Marina lachte en keek in zijn zware, vriendelijke ogen en realiseerde zich dat hij in haar ogen een zelfde soort droefheid zou zien. Ze schaamde zich niet.

Het gaat goed, antwoordde ze, vanaf nu gaat het goed.

Ze spreidde haar armen uit en nodigde hem uit om haar te omhelzen.

Mocht ze toch nog een keer in de put vallen, wist ze, dan zou Bob het touw naar beneden gooien om haar te redden. En als Bob er in zou vallen, dan redde zij hem – zij had nu geleerd hoe het moest.

Het biografische sprookje ‘De wegwijzer’
schreef ik na de ontmoeting met Jan Joosten.

De tekeningen zijn gemaakt door Yukina Minkenberg,
Quinten Havekes en Amber de la Fosse.

De wegwijzer

Hoe moet je leven? Er zijn er maar weinig die het weten. De meeste mensen proberen gelukkig te worden, maar omdat ze het geluk denken te vinden op verkeerde plekken, worden ze het niet.

Als je geluk verwacht met geld en rijkdom, dan vind je het niet.

Als je geluk verwacht met macht, nee, dan vind je het ook niet.

Als je geluk zoekt in liefde, ja, dan is de kans groot dat je het vindt, want dat is de plek waar geluk woont.

Gelukkig zijn er op de wereld mensen die de weg kunnen wijzen naar het geluk, de zogenaamde *wegwijzers*. Zij kunnen je op weg helpen, je de weg wijzen.

Wegwijzers zijn gewone mensen, met een baan, met een gezin, net als de meeste andere mensen. Maar naast dat gewone leven hebben ze een bijzondere opdracht, namelijk om andere mensen de weg te wijzen naar geluk - als die daar tenminste om vragen. Als je niet op zoek bent, dan herken je de wegwijzers niet.

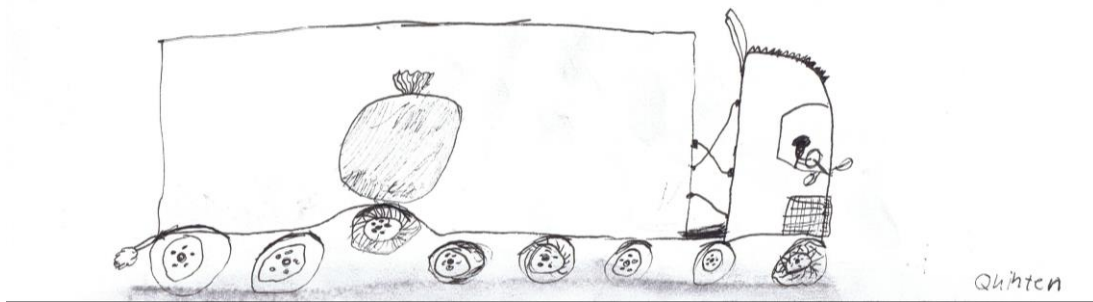
Het gebeurt wel eens dat iemand een wegwijzer heeft gevonden en de goede richting aangewezen heeft gekregen, maar dat hij of zij het geluk toch niet op het spoor komt. Je moet namelijk wel echt willen. Voor sommige mensen is de weg naar macht of rijkdom gewoon aantrekkelijker, of soms liggen er te grote verleidingen op de loer die het geluk dwarsbomen. Misschien moet je ook wel een beetje geluk hebben om het geluk te vinden.

Jan werd niet meteen wegwijzer. Hij werd het pas laat in zijn leven. Hij moest eerst het leven ervaren en leren om de goede dingen van het leven te waarderen.

Hij was er een van vijf kinderen. Ongetwijfeld zullen er momenten zijn geweest die minder leuk waren, maar als hij terugkeek op zijn jeugd dan kon hij maar één ding zeggen: zijn vader en moeder waren liefdevolle en zorgzame ouders. Daarmee legden ze een goede basis, een basis waarop het wegijzerschap kon worden gebouwd.

Jans vader was havenarbeider in Amsterdam. Geen professor, maar iemand die met zijn handen werkt, iemand die doet. Als je er even bij stilstaat, dan zie je de parallel met de liefde. Je moet over liefde niet teveel nadenken, niet teveel studeren, liefde moet je gewoon doen.

Jan werd zelf ook iemand die handelde. Goed voorbeeld doet goed volgen. Na de lagere school ging hij werken. Hij deed in zijn leven verschillende dingen, maar het werken als chauffeur van een vrachtwagen vulde het grootste deel van zijn leven. Een vrachtwagen met aanhanger! Een wegwijzer moet natuurlijk alle wegen kennen en dat leerde Jan door het rijden met de 5-tonner.

Maar eerst was er nog de oorlog. De oorlog speelde een belangrijke rol in zijn leven. Jan werd in '43 opgeroepen voor de *Arbeidseinsatz*, de inzet van Nederlandse mannen in Duitse oorlogsfabrieken. Hij moest naar Berlijn. Jan mocht dan wel een doener zijn die met zijn handen werkte, hij was ook slim en leerde snel. Hij leerde spelenderwijs de Duitse taal spreken en hij sprak ook Engels. Dat kwam heel goed van pas toen in '45 de Amerikaanse soldaten hen bevrijdden en ze vroegen of er iemand was die hen verstond. Jan trad onverschrokken naar voren.

Een wegwijzer moet natuurlijk de weg kunnen wijzen, maar hij moet ook in alle talen kunnen spreken. Niet alleen letterlijk in verschillende talen, zoals Duits en Engels, maar ook de verschillende talen van de verschillende milieus. Een directeur spreekt anders dan een arbeider en een generaal in het leger spreekt een andere taal dan een stratenmaker. Jan leerde alle talen spreken toen hij tolk werd voor het Amerikaanse leger. Hij leerde de talen, maar ook de omgang met de leidinggevenden, bijvoorbeeld die ene keer toen hij meeging op een zoektocht naar bier in Pilzen, met kolonel Jo Campbell. Geen onbelangrijk moment in het leven van Jo. Jan was daar namelijk voor het eerst, weliswaar onbewust, aan het werk als wegwijzer. Jan wees Jo de weg naar het geluk. Door gewoon zichzelf te zijn, liet Jan zien dat het leven niet gaat om winnen of verliezen, niet om macht, maar om vertrouwen en oprechtheid. Jaren later, op Jans negentigste verjaardag, kwam Jo Campbell terug naar Europa, speciaal om Jan te bedanken.

Er waren in de oorlog, daar in Duitsland, nog meer dingen gebeurd die diepe indruk maakten, zoals dat moment dat ze door geallieerde vliegtuigen werden gebombardeerd en dat Jan een veilig onderkomen moest zoeken onder een bankje in een park. Misschien onvoorstelbaar en wonderlijk dat hij in de zee van vuur en explosies ongedeerd bleef, maar als je je realiseert dat hij voorbestemd was om wegwijzer te worden, begrijp je dat er hogere krachten waren die hem beschermden.

Toen Jan zo'n tijdje aan het werk was in het Amerikaanse leger, kreeg hij via de verschillende Amerikaanse en Canadese communicatiekanalen een brief van zijn zus. Daarin schreef ze dat Rietje, de verloofde van Jan, nu echt meer dan voldoende geduld had gehad en dat Jan terug moest komen. Dat deed Jan en niet lang daarna trouwden ze.

Om een goede wegwijzer te zijn, moet je de weg kennen, de talen spreken, maar vooral de liefde kennen. De bodem daarvoor was al gelegd door zijn ouders, maar het echte werk leerde hij tijdens zijn leven met Rietje. Ze waren gelukkig!

Hoe lang hun geluk duurde? Haar leven lang. Na een huwelijk van 36 jaar kwam er een eind aan. Rietje stierf door ziekte.

Voor Jan was dat het moment dat hij volleerd wegwijzer werd. Je moet namelijk niet alleen het geluk hebben leren kennen, de weg ernaartoe kunnen wijzen, maar je moet ook hebben ervaren dat je geen eigenaar bent van het geluk. Je krijgt het geluk als het ware te

leen. Je moet er ook afstand van kunnen doen. Krijgen en kunnen loslaten, dat is het geheim.

Niet lang nadat Rietje overleden was, kreeg Jan bezoek van een man. Een man met een engelachtig gezicht. Jan kon niet raden hoe oud hij was.

Het was een opmerkelijke ontmoeting. De man vertelde over gebeurtenissen in het leven van Jan, over het gezinsleven, over de bunker in Berlijn, over de tijd dat hij voetbalde en trainer was bij de Germaan, over gesprekken die Jan had gevoerd met zijn bijrijder. Dingen die de man niet kon weten, omdat hij er niet bij was, maar die hij blijkbaar toch wist en waarover hij heel gedetailleerd kon vertellen. Jan vond hem een wonderlijke man.

Nadat hij Jans vertrouwen had gekregen, vertelde de man de reden van zijn bezoek. Hij vertelde over het bestaan van wegwijzers en dat Jan was uitverkoren om er ook een te zijn. Dat hij in zijn leven die dingen was tegengekomen waarmee hij de noodzakelijke ervaringen kon opdoen en kon leren. Zijn leven was een studieweg geweest en nu was hij gediplomeerd. Het enige dat hij hoefde te doen was zijn wegwijzerschap te accepteren. Jan hoefde er niet lang over na te denken. Hij accepteerde zijn taak.

Hij heeft daarna verschillende mensen de weg naar het geluk mogen wijzen, mensen die er om vroegen, maar de meeste mensen heeft hij op de goede weg geholpen door gewoon zichzelf te zijn. Na de dood van Rietje leerde hij bijvoorbeeld Greet kennen. Zij werd zijn tweede liefde. Zij heeft nooit geweten dat Jan een wegwijzer was, maar ze heeft door hem wel de liefde gevonden.

Nu is Jan oud en hij is niet zelf meer op zoek naar mensen om de weg te wijzen. Hij kan heerlijk genieten van de rust. Maar wegwijzer ben je voor het leven. Nog steeds zijn er

mensen die hem zien en begrijpen dat hij het geluk heeft gevonden, dat ze alleen maar naar hem hoeven te kijken om zelf ook een beetje het geluk te kunnen voelen.

Het biografische sprookje 'De gouden ring'
schreef ik na de ontmoeting met Gerrit Waqué.

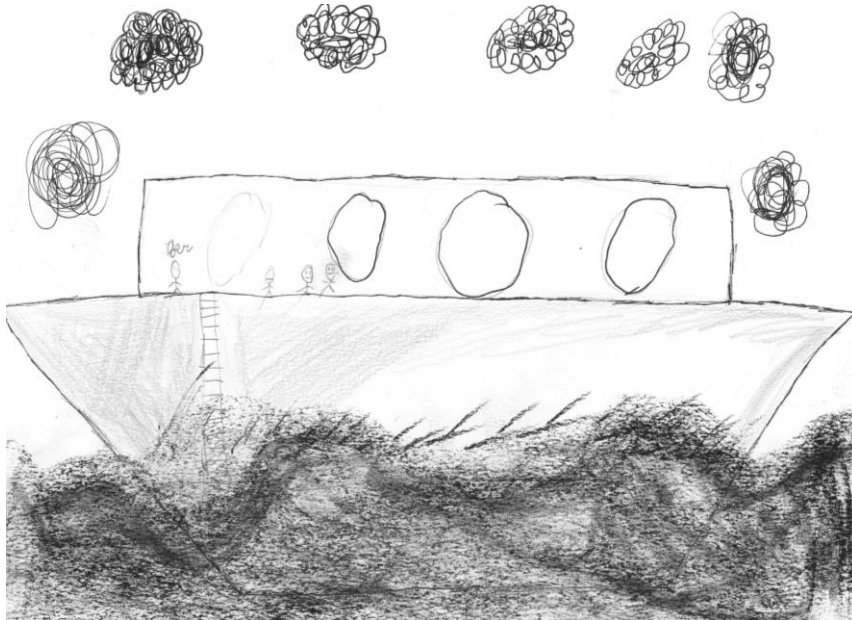
De tekeningen zijn gemaakt door Dylan Heuvink,
Jesper Stoof en Finette van Egmond.

De gouden ring

Er was eens een nuchtere man. Zijn ouders hadden hem bij zijn geboorte Gerard genoemd, maar in de praktijk was dat Gerrit of Ger geworden.

Ger noemde zichzelf een kouwe kikker. Hij was niet bang, niet romantisch of snel van zijn stuk, hij kon zonder emotie kijken naar zijn eigen karakter en persoonlijkheid en was zich bewust van zijn eigen situatie. En die situatie baarde hem enige zorgen. Zijn wereld werd kleiner.

Hij was 83 jaar oud. Hij leefde samen met Coby, zijn vrouw, in een appartement. Coby leed aan de ziekte van Parkinson en Ger had het grootste deel van de dagelijkse zorg op zijn schouders. Hij had niet zo'n last van dat gewicht, want hij was zagezegd nuchter en die nuchterheid zorgde ervoor dat hij het huishoudelijk werk en de zorg deed zonder angst en zonder morren.

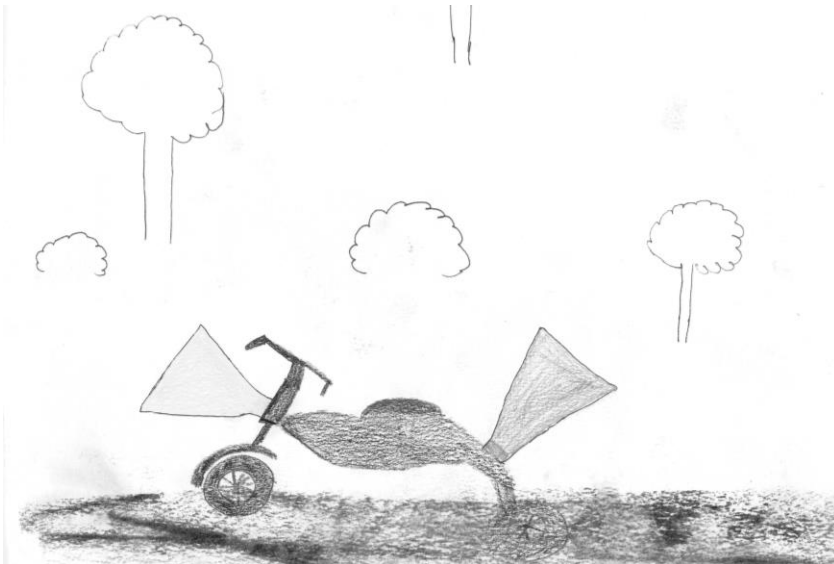

Vroeger was de wereld van Ger groot geweest. Als jongeling had hij gevaren. Eerst bij de marine en later bij de grote vaart! Hij was officier geworden op een lijndienst van Duitsland naar Argentinië.

De zee is immens. Op een schip zie je hoe groot de wereld is en hoe veel macht en kracht daarin schuil gaan, maar je waant je soms ook de baas over die enorme ruimte. Tegelijk maak je deel uit van de bemanning; dat voelt aan als een groot en hecht gezin.

Op zee voel je je verbonden met alles, met het heelal, met de geschiedenis en met de toekomst. Niet dat je daar voortdurend over spreekt, of dat je daar mee bezig bent, maar het gevoel is groots.

Een aantal jaar later was zijn wereld op een andere manier groots geworden: hij toerde met Coby en een bevriend stel op de motor door Duitsland. Hij was door een maagzweer afgekeurd voor de zee en daardoor moest hij gedwongen op het land een baan zoeken. Met de vastigheid van een baan op het land werd de wereld kleiner. De vrijheid die hij bij het motorrijden voelde, was op een vergelijkbare manier heerlijk overweldigend.

Als hij nu, op zijn oude dag, naar zijn leven keek, dan was het net alsof hij door een cirkel keek – een cirkel die nauwer en nauwer werd.

Hij kon makkelijk een uur op de bank zitten, denkend, starend. Dan keek hij door de cirkel naar het leven dat hij geleefd had. Hij keek naar zijn herinneringen alsof het een film was die werd afgespeeld – de zee, zijn vader en moeder, zijn werk in de scheepsbouw, het klaverjassen, de middagen langs het voetbalveld terwijl zijn kleinzoon speelde – en na een uur mijmeren realiseerde hij zich dat de cirkel weer wat kleiner was geworden. Hij wilde niet denken aan het moment dat de cirkel zo klein was geworden dat hij er niet meer doorheen kon kijken, maar hij wist dat die dag een keer zou komen.

Op een middag zat Ger weer eens op de bank - hij had net wat gepuzzeld en Coby zat op de bank en had niets nodig – en hij begon met kijken. Het viel hem na een tijdje op dat de cirkel waar hij doorheen keek heel duidelijk goud was gekleurd. Het was hem eerder niet opgevallen, maar de cirkel leek een ring. Een gouden ring.

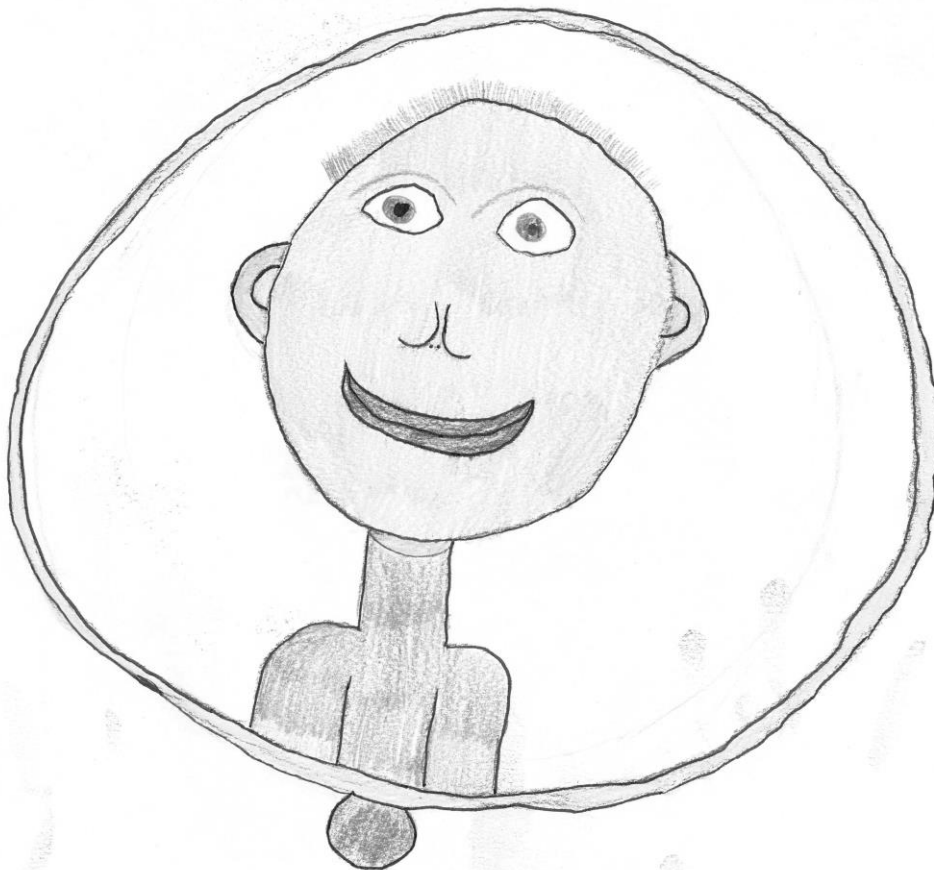
Hij keek naar Coby om haar te vragen of zij het ook zag, maar meteen realiseerde hij zich dat zij zijn herinneringen niet kon zien. Bovendien, ze had haar ogen dicht en ademde rustig. Hij zei niets en keek weer verder. Hij verdiepte zich niet meer in zijn herinneringen, maar bekeek de gouden glans van de cirkel. De intensiteit verbaasde hem – zo helder, zo warm van kleur. Ger genoot ervan.

Opeens gebeurde er iets waar hij van schrok: hij keek opeens recht in het gezicht van iemand die hij niet kende. De hele cirkel was gevuld met dat ene gezicht.

Diepe, doordringende ogen keken recht in de zijne!

‘Gerrit’, sprak opeens de stem.

Ger keek opzij, naar Coby, om te kijken of zij het ook zag, of zij de stem ook had gehoord, maar Coby lag bewegingloos stil.

‘Gerrit’, klonk het opnieuw, nog indringender.

‘Ja’, stamelde Ger.

‘Ik ben jouw innerlijk’, sprak de stem.

Er ging een rilling over Ger’s rug. Van schrik, of was het van spanning?

‘Vroeger kon je me niet zien of horen, en kon je me negeren, maar omdat je levensruimte aan het verkleinen is, wordt mijn aandeel in jouw leven groter. Vandaag is de dag gekomen dat je me ziet’.

‘Ik snap het niet’, sprak Ger zacht.

‘Ik ga niet meer weg. Wees niet bang, ik ben je beste vriend. Ik ben je gids in het laatste deel van je leven.’

‘Ga ik dood?, vroeg Ger geschrokken.

‘Natuurlijk ga je dood, alle mensen gaan eens dood, maar wees gerust, dat moment is voorlopig niet gekomen. Ik kom je helpen bij het leven.’

‘Ik heb geen hulp nodig’, antwoordde Ger, gerustgesteld door het antwoord van zijn andere ik.

‘Je wereld wordt kleiner. Ik, jouw innerlijk, kom een beetje in ademnood! Ik heb de ruimte nodig die ik in het begin van je leven ruimschoots kreeg. Toen jij genoot van het leven, toen was ook ik gelukkig. Begrijp me goed, ik verlang niet terug naar wat geweest is, want ik kan volop genieten van je herinneringen, maar ik ben bang voor de toekomst.’

‘Ik ook’, sprak Ger zacht.

‘Daar zit nu juist het probleem’, sprak de stem. Jij bent bang voor de toekomst, en daardoor ontnem je mij de ruimte. Er is zoveel ruimte, ook na het leven, maar omdat je daar niet aan wil denken, er niet voor open staat, is de deur naar die ruimte gesloten.’

‘Als ik er niet meer ben, hoe moet het dan met Coby?’

‘Coby redt zichzelf heel goed, wees daar niet bang voor. Haar innerlijke stem, haar spiegelbeeld, heeft de weg goed voorbereid. Met haar komt het goed.’

‘Dat is fijn om te weten’, zei Ger en een lichte opluchting was in zijn stem te horen.

‘Maar jij redt het niet; nee, laat ik het beter formuleren, ik red het niet, als je doorgaat op de manier zoals je nu leeft en denkt.’

‘Hoe bedoel je dat?’

‘De cirkel is nu zo groot als mijn hoofd. Ik kan praten en je kunt me zien. Als de cirkel kleiner wordt, als een gouden ring, dan verdwijn ik. Dan blijf je over zonder innerlijk. Dat hoeft nog geen drama te zijn, maar makkelijk zal het niet zijn.’

‘Zal ik dan niet meer kunnen denken?’, vroeg Ger bezorgd.

‘Hoe dat uitpakt, hangt van je eigen kracht af en van je eigen souplesse. Je bent een sterke man en je hebt een krachtige geest. Als het je lukt om die geest de ruimte te geven, om je over te geven aan de kracht van het leven, dan kun je zelfs nog door de gouden ring als die zo klein is geworden als het oog van de naald. Daar kan zelfs een kameel door, als het nodig is, maar als je nu de stap neemt om door deze gouden cirkel te stappen, dan gaat het vloeiender.’

‘Wil je dat ik door de cirkel heen stap?’

‘Niet voor altijd, nee, want je moet blijven zorgen voor Coby, maar je moet even komen kijken. Kom even kijken in de wereld van de geest, de ruimte waar alle gedachten groeien, de ruimte waar de liefde ontstaat, waar zorg woont, waar het verlangen ontspringt. Kom even in de wereld van je eigen innerlijk en zie dat je bent verbonden met alles.’

‘Hoe doe ik dat?’

‘Doe je ogen dicht en vertrouw me’, sprak de innerlijke stem.

Ger keek naar zijn vrouw, zag hoe ze zacht en stil lag te slapen. Hij keek terug naar de cirkel, in het gezicht van zijn innerlijk, zijn eigen innerlijk, en sloot toen langzaam zijn ogen.

Hoe lang het duurde? Niet kort, niet lang. Maar wat hij zag was overweldigend. Hij begreep niets van wat hij zag, hij herkende niets, maar hij voelde dat hij in goede handen

Toen hij zijn ogen opendeed, zag hij dat er in de kamer niets was veranderd. Coby lag nog in dezelfde houding op de bank. Er leek geen tel te zijn verstreken. Er was van buiten niets veranderd, maar van binnen wel. Hij voelde zijn innerlijk.

Jindette van Egmond
 getrouwd
 1955 ontmoet
 1957 getrouwd
 niet romantisch
 wel een ruzter
 Gerard
 Gerard
 deke van Ger
 1947 niets
 doen en gewoon
 een beetje denken
 21 jaar
 begonnen
 met caren
 Siroven
 puzelen
 niet
 reken
 amsterdam
 familie
 21
 83
 nu
 Zuid Afrika
 Surinaams
 Jindonesie
 niet meer
 zeilen
 alleen
 in
 Nederland
 schepen
 rapot
 helpen
 met onderhoud
 1931
 hele
 leven
 60 jaar geboren
 1931
 21
 83
 nu
 Zuid Afrika
 Surinaams
 Jindonesie
 niet meer
 zeilen
 alleen
 in
 Nederland
 schepen
 rapot
 helpen
 met onderhoud